

**Nederlandse Vereniging
voor Rechtspraak**

De minister van Justitie
Mr. E.M.H. Hirsch Ballin
Postbus 20301
2500 GH Den Haag

Datum: 29 januari 2010
Ons kenmerk: [redacted]
Uw kenmerk: [redacted]
Onderwerp: Wetsvoorstel invoering van een rechterlijke vrijheidsbeperkende maatregel

Geachte heer Hirsch Ballin,

Bij brief van 11 november 2009, kenmerk [redacted], heeft u aan de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (hierna te noemen: de NVvR) advies gevraagd over het concept wetsvoorstel ter invoering van een rechterlijke vrijheidsbeperkende maatregel.

De Wetenschappelijke Commissie van de NVvR heeft het wetsontwerp bestudeerd en erover een aantal leden van de NVvR geconsulteerd, waarna een préadvies is opgesteld. Het door de Wetenschappelijke Commissie besproken en vastgestelde advies treft u aan in de bijlage bij deze brief.

Namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak,
de Wetenschappelijke Commissie,

Voorzitter

Advies

inzake

concept-wetsvoorstel ter invoering van een rechterlijke vrijheidsbeperkende maatregel

1. Inleiding

Bij brief van 11 november 2009, , heeft de minister van Justitie aan de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (hierna: NVvR) advies gevraagd over het concept-wetsvoorstel¹ ter invoering van een rechterlijke vrijheidsbeperkende maatregel.

Dit advies is voorbereid door een werkgroep van leden van de NVvR en vastgesteld door de Wetenschappelijke Commissie van de NVvR.

2. Korte inhoud en achtergrond van het wetsvoorstel

In het voorliggende voorstel geeft de minister van Justitie aan dat spoedeisende maatregelen moeten kunnen worden genomen om structurele overlast die de openbare orde verstoort aan te pakken. Volgens de memorie van toelichting noopt in het bijzonder de opkomst van structurele overlast in bepaalde wijken ertoe, dat door de politie, de officier van justitie en de rechter snel dient te worden opgetreden tegen personen die deze overlast veroorzaken door het plegen van strafbare feiten.

De voorgestelde maatregelen behelzen een gebiedsverbod, een contactverbod en een meldplicht. Deze drie maatregelen kunnen apart, maar ook tegelijkertijd worden opgelegd, waarbij de meldplicht kan dienen als waarborg voor de nakoming van de eerste twee maatregelen.

De maatregel geldt voor ten hoogste twee jaren. Aan de maatregel wordt een vervangende hechtenis verbonden, die minimaal drie dagen bedraagt voor iedere keer dat niet aan de maatregel wordt voldaan. De totale duur van de vervangende hechtenis is maximaal zes maanden.

Indien wordt vermoed dat de veroordeelde de maatregel niet naleeft of heeft nageleefd kan de officier van justitie zijn aanhouding bevelen, waarna de officier van justitie onverwijld de tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis vordert bij de rechter-commissaris, die vervolgens binnen 72 uren dient te beslissen.

In het voorliggende wetsvoorstel wordt voorts bepaald dat de rechter kan beslissen dat de maatregel onmiddellijk kan ingaan en derhalve niet gewacht hoeft te worden tot het moment dat de beslissing onherroepelijk is.

3. Commentaar

De voorgestelde wetswijziging en de toelichting geven de NVvR aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen.

¹ Daar waar verderop in het advies wordt gesproken over wetsvoorstel en memorie van toelichting wordt bedoeld conceptwetsvoorstel en conceptmemorie van toelichting. Omwille van de leesbaarheid is er voor gekozen om niet telkens het woord "concept" toe te voegen.

3.1 Mogelijkheden onder huidige wetgeving

In het voorliggende wetsvoorstel is gekozen voor een strafrechtelijke oplossing door wijziging van het Wetboek van Strafrecht. Maatregelen, zoals die blijkens het wetsvoorstel opgelegd kunnen worden (contactverbod, gebiedsverbod) kunnen in bepaalde gevallen al worden opgelegd op basis van het bestuursrecht of het civiele recht. Daarnaast biedt het huidige straf- en strafprocesrecht mogelijkheden die tot gevolg hebben dat verdachten van strafbare feiten die tot een schending van de openbare orde leiden, voorlopig worden vastgezet. Ook kunnen in het kader van een bijzondere voorwaarde soortgelijke maatregelen worden opgelegd. Ook degene die de (hiervoor onder 2 genoemde) doelstelling van de minister onderschrijft, zal moeten inzien dat de keuze om het probleem op zoveel juridische fronten tegelijk te bestrijden, elk met hun eigen rechtsbescherming, de rechtspractici voor een niet geringe opgave stelt. Hieronder werkt de NVvR dit nader uit.

3.2 Mogelijkheden onder het bestuursrecht

Al eerder is gekozen om door middel van bestuursrechtelijke maatregelen burgemeesters meer bevoegdheden toe te kennen, teneinde schendingen van de openbare orde te kunnen aanpakken. Zo kan de burgemeester op basis van artikel 172 lid 3 Gemeentewet of op basis van een Algemene Plaatselijke Verordening (APV) de bevoegdheid hebben om een gebiedsverbod (maar ook bijvoorbeeld een samenscholingsverbod of een gebiedsontzegging) op te leggen. In het wetsvoorstel voetbalvandalisme is voorgesteld een nieuw artikel 172a Gemeentewet in te voeren, waarin de bevoegdheid van de burgemeester tot het opleggen van deze maatregel expliciet wordt vastgelegd. Daarnaast kan worden opgetreden op basis van een APV. Op basis van een verordening zullen lichte feiten door de burgemeester kunnen worden bestreden. Daar waar overtreding van een bepaling uit de APV strafbaar is, kan door de rechter een sanctie worden opgelegd.

In het kader van de bestrijding van huiselijk geweld kan de burgemeester maatregelen nemen: op 9 oktober 2008 is de wet Tijdelijk huisverbod inwerking getreden.² Ook op basis van deze wet kan een burgemeester een contact- of huisverbod opleggen. Dit huisverbod kan maximaal 10 dagen duren, met een verlenging tot ten hoogste vier weken.

3.3 Mogelijkheden onder het civiele recht

In het burgerlijk recht heeft een slachtoffer van ernstig belastend gedrag de mogelijkheid om een straat- of contactverbod te vorderen. Bijvoorbeeld in het geval van een stalker kan het slachtoffer op basis van artikel 6:162 Burgerlijk Wetboek een straat- of contactverbod eisen voor de rechter (zo nodig in kort geding).

3.4 Mogelijkheden onder het huidige Wetboek van Strafvordering

Nog onvoldoende is onderzocht of de mogelijkheden van het geldende straf- en strafprocesrecht zijn uitgeput. De memorie van toelichting noemt de mogelijkheid van een rechterlijk bevel tot handhaving van de openbare orde, zoals geregeld in de huidige artikelen 540 en volgende van het Wetboek van Strafvordering. Deze maatregel kan worden getroffen, vooruitlopend op de afdoening van eventueel gepleegde strafbare feiten in de hoofdzaak. De memorie stelt pagina 18 dat van de bevoegdheden op grond van artikel 540 e.v. WvSv weinig of geen gebruik meer wordt gemaakt door rechters. De memorie vermeldt geen oorzaak hiervan. De NVvR doet de aanbeveling, eerst te (doen) onderzoeken waarom van de bestaande mogelijkheden weinig gebruik wordt gemaakt: wordt deze mogelijkheid onderbenut door onbekendheid hiermee? Of zijn er meer structurele factoren die voor toepassing een belemmering vormen, in gevallen waarin snel ingrijpen nodig is? Een betere benutting van de

² De NVvR heeft op 20 september 2005 een advies uitgebracht inzake het concept wetsvoorstel huisverbod bij huiselijk geweld.

mogelijkheden binnen het wettelijk systeem heeft in het algemeen de voorkeur boven een inbreuk op het stelsel van het WvSv.

Voorlopige hechtenis

Indien in een wijk sprake is van (bewijsbaar) ontwrichtend gedrag door één of meerdere verdachten, kan gerichte toepassing van het instrument voorlopige hechtenis serieus worden overwogen en worden toegepast. Ook bij verdenking van zulke delicten als openlijke geweldpleging, diefstal, vernieling en mishandeling kan voorlopige hechtenis worden toegepast. In de gevallen waarin een uitspraak van de rechter tot schorsing van de voorlopige hechtenis zou leiden, kan de rechter beslissen om deze schorsing op te heffen indien daartoe gronden zijn.

3.5 Samenhang met andere wetsvoorstellen

Het voorliggende wetsvoorstel is niet het enige dat het aanpakken van overlast betreft. In de memorie van toelichting wordt al verwezen naar het wetsvoorstel inzake voetbalvandalisme (Kamerstukken 31 467). Het wetsvoorstel voetbalvandalisme kent aan de burgemeester de bevoegdheid toe om groeps- of gebiedsverboden in te stellen ter handhaving van de openbare orde. Tevens wordt aan de officier van justitie de bevoegdheid toegekend om een gedragsaanwijzing te geven in de vorm van een gebiedsverbod in reactie op strafbare feiten. Dit leidt ertoe dat verschillende instanties verschillende bevoegdheden krijgen (of al bezitten) die gericht zijn op het aanpakken van overlast in de openbare ruimte. Het wetsvoorstel geeft aan dat, ter voorkoming van samenloop, de burgemeester niet optreedt als de officier van justitie al een gedragsaanwijzing geeft. Dit neemt niet weg dat onoverzichtelijk wordt, wie op welk moment bevoegdheden uitoefent waarbij vergelijkbare maatregelen kunnen worden genomen, in uiteenlopende rechtsgebieden. Dit noopt tot veel onderling overleg. De NVvR lijkt het van belang dat duidelijker wordt dan nu, hoe deze nieuwe bevoegdheden zich tot elkaar verhouden en wat precies de noodzaak is voor het invoeren van de nieuw voorgestelde bevoegdheden.

Bijzondere voorwaarden

De NVvR legt tevens een relatie met het concept-wetsvoorstel herziening voorwaardelijke veroordeling (in behandeling bij de Raad van State).³ Dit wetsvoorstel betreft de bevoegdheid van de rechter tot het opleggen van bijzondere voorwaarden. In dat wetsvoorstel wordt in concept-artikel 14c tweede lid WvSr een aantal voorwaarden genoemd, waaronder een gebiedsverbod, een contactverbod en een meldplicht. Als dat wet zou worden, wordt ten aanzien van de daarin voorgestelde maatregelen het wettelijk stelsel niet doorbroken, met dien verstande dat het instellen van hoger beroep dan tot schorsing van de inwerkingtreding van de maatregel leidt. De NVvR begrijpt uit de toelichting op het nu voorliggende wetsvoorstel dat de minister van Justitie deze schorsing wil veranderen. Niettemin benadrukt de NVvR het belang van consistentie in het huidige stelsel waarin een maatregel eerst kan worden geëxecuteerd indien de beslissing onherroepelijk is. Een krachtige aanpak kan ook gebaat zijn met een eenvoudig stelsel (d.w.z. zo min mogelijk cumulatie van bevoegdheden in verschillende rechtsgebieden en, hoe dan ook, zo min mogelijk uitzonderingen op de hoofdregels binnen elk rechtsgebied). Vanuit deze optiek geeft de NVvR de minister in overweging de wenselijkheid van de voorgestelde regeling te herbezien.

3.6 Onmiddellijke uitvoerbaarheid

In het wetsvoorstel kan de rechter kan bepalen op welk tijdstip de maatregel ingaat, welk tijdstip kan liggen vóór de dag waarop de uitspraak onherroepelijk is. De NVvR verbaast zich over deze doorbreking van het huidige wettelijk stelsel, waarbij een straf of maatregel opgelegd bij vonnis pas ten uitvoer kan worden gelegd als dit vonnis onherroepelijk is. De memorie van toelichting stelt hierover dat van de hoofdregel van artikel 557 lid 1 Wetboek van Strafvordering

³ De NVvR heeft een advies uitgebracht inzake dit wetsvoorstel op 24 april 2009 (zie www.nvvr.org).

kan worden afgeweken, omdat het wetsvoorstel slechts maatregelen betreft die beperkt zijn. De directe uitvoerbaarheid van de maatregel zou derhalve niet tot onomkeerbare gevolgen leiden. De NVvR wijst er echter op dat het niet altijd hoeft te gaan om een maatregel van een beperkt karakter. De minister geeft dit zelf ook aan, door het woord *kan* te gebruiken (zie pagina 14, paragraaf 5.2.1 van de memorie van toelichting). Of is in de toelichting bedoeld aan te geven, dat bij ingrijpender varianten van de voorgestelde maatregelen door de rechter terughoudendheid zou moeten worden betracht bij het bevelen van onmiddellijke uitvoerbaarheid? De NVvR adviseert de toelichting op dit punt te verduidelijken.

Voor wat het wettelijk stelsel betreft: ook nu kent de wet voorzieningen die van kracht worden voordat het vonnis onherroepelijk is; men denke aan de voorlopige hechtenis en (in het economisch strafrecht) aan de voorlopige maatregelen van de artikelen 28 en 29 WED. Bij deze voorzieningen zijn echter bijzondere rechtsgangen (met de mogelijkheid van hoger beroep) geschapen, teneinde een opheffing en/of wijziging van de voorziening door de rechter mogelijk te maken. De NVvR constateert dat dit wetsvoorstel niet een dergelijke regeling bevat. Zij geeft in overweging daarin alsnog te voorzien, indien volhard zou worden in de mogelijkheid van een bij voorraad uitvoerbare maatregel.

Ter motivering van dit voorstel spreekt de memorie van toelichting over de niet onomkeerbare gevolgen van de voorgestelde maatregelen. Die motivering schiet naar de mening van de NVvR te kort, nu er andere relatief lichte strafmodaliteiten (blijven) bestaan, zoals een (lichte) geldboete, waaraan geen onomkeerbare gevolgen kleven. Daaraan is niet een onmiddellijke uitvoerbaarheid verbonden. In verband met de te verwachten verweren en executieperikelen, is het vanuit de rechtspraak gewenst dat de noodzaak van de onmiddellijke uitvoerbaarheid duidelijker wordt benoemd dan nu het geval is.

Ten aanzien van de onmiddellijke uitvoerbaarheid van de maatregel signaleert de NVvR nog een praktisch probleem. Indien ter zitting mondeling uitspraak is gedaan en de maatregel door de rechter is opgelegd, zou deze maatregel onmiddellijk uitvoerbaar zijn. Een vonnis is doorgaans niet onmiddellijk schriftelijk beschikbaar. Indien de veroordeelde vervolgens de voorwaarden van de maatregel heeft geschonden en voor de rechter-commissaris verschijnt, zou de rechter-commissaris over de vervangende hechtenis moeten beslissen op basis van een mondeling vonnis in de hoofdzaak, dat nog niet uitgewerkt is. De rechter-commissaris beschikt in dat geval dus niet over alle details die een vonnis pleegt te bevatten en op basis waarvan hij de beslissing over de tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis kan nemen. De NVvR vraagt aandacht voor de organisatorische consequenties wanneer het vonnis onmiddellijk (dus nog sneller dan gebruikelijk volgens de wettelijke termijn) zou dienen te worden uitgewerkt. De NVvR adviseert ook dit aspect te (laten) onderzoeken, mede met het oog op de benodigde middelen.

Onschuldpresumptie

Ten slotte merkt de NVvR op dat het wetsvoorstel de vraag oproept hoe de onschuldpresumptie zich verhoudt met de onmiddellijke uitvoerbaarheid van de vrijheidsbeperkende maatregelen volgens het wetsvoorstel. Aangegeven is dat, waar de maatregel door de strafrechter is opgelegd bij veroordeling voor een door de verdachte begaan strafbaar feit, deze niet wordt geraakt door de onschuldpresumptie uit artikel 6, tweede lid, EVRM: de rechter heeft al geoordeeld. Dit neemt niet weg, dat de met executie belaste autoriteiten in hun uitingen in de richting van de veroordeelde en van derden er steeds rekening mee zullen moeten houden dat de schuld van de verdachte nog niet onherroepelijk door de rechter is vastgesteld.

Bewijsbaarheid groepsgedrag

Het wetsvoorstel geeft aan dat gerichte gedragsmaatregelen nodig zijn om de omgeving te beschermen bij herhaaldelijk of in groepsverband gepleegde overlastgevendende strafbare feiten. Ook strafbare feiten die op zichzelf niet een verstoring van de openbare orde inhouden, maar wel door de samenhang met andere strafbare feiten of omstandigheden waaronder het strafbare feit is gepleegd, komen in aanmerking voor het opleggen van de voorgestelde

maatregelen. De ervaring leert dat strafbare feiten die in groepsverband zijn gepleegd niet altijd eenvoudig zijn te bewijzen. Hierbij kan gedacht worden aan het geval van verdachte A. die dader is van een strafbaar feit dat niet op zichzelf, maar wel door de samenhang met een ander strafbaar feit een verstoring van de openbare orde inhoudt. Dient verdachte B. die dader is van het andere strafbare feit (welk feit wel een verstoring van de openbare orde inhoudt) eerst veroordeeld te worden, alvorens aan verdachte A. een maatregel opgelegd kan worden? Ook hierbij geldt dan dat het vonnis van de verdachte B. volgens het wetsvoorstel nog niet onherroepelijk hoeft te zijn, voordat de maatregel van verdachte A. al kan worden opgelegd en uitgevoerd.

3.7 Grondrechten

De in het wetsvoorstel voorgestelde maatregelen zullen dikwijls een inbreuk maken op grondrechten die door het EVRM worden beschermd, te weten vrijheid van beweging, de vrijheid van meningsuiting en het recht op privéleven in het EVRM. De NVvR adviseert in de memorie van toelichting nader in te gaan op de beperkingsgronden in de desbetreffende bepalingen van het EVRM.

3.8 De rechter-commissaris

In het wetsvoorstel wordt aan de rechter-commissaris een belangrijke taak toebedeeld. Het is namelijk de rechter-commissaris die beslist over de tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis, tegen welke beslissing geen rechtsmiddel is opengesteld. Naar de mening van de NVvR hoort de beslissing tot tenuitvoerlegging thuis bij de zittingsrechter, zoals dat ook thans het geval is bij de beslissing tot tenuitvoerlegging van een eerder opgelegde voorwaardelijke straf.

3.9 De appelrechter

In het wetsvoorstel en de memorie van toelichting wordt nagenoeg geen aandacht geschonken aan de positie van de appelrechter, terwijl daar wel aanleiding voor is, nu een aantal problemen zich in die procedure kan voordoen.

Zonder volledig te willen zijn wijst de NVvR op een tweetal situaties die zich kunnen voordoen.

- 1- Welke mogelijkheid heeft de appelrechter nog indien blijkt dat inmiddels een deel van of de gehele vervangende hechtenis is tenuitvoergelegd? Dient de appelrechter, als hij de oplegging van de maatregel nodig acht, met de reeds tenuitvoergelegde vervangende hechtenis rekening te houden of kan de maatregel opnieuw in volle omvang worden opgelegd?
2. Ook voor een verdachte die hoger beroep heeft ingesteld kunnen zich problemen voordoen indien de appelrechter de oplegging van de maatregel, anders dan de rechter in eerste aanleg, niet nodig acht, dan wel als hij van het onderliggende feit wordt vrijgesproken.

Aan deze kwestie wordt in de memorie van toelichting kort aandacht besteed onder het kopje 'schadevergoeding'. De memorie van toelichting geeft echter aan dat schadevergoeding voor ten onrechte ten uitvoer gelegde vervangende hechtenis niet valt onder artikel 89 Wetboek van Strafvordering. In dit geval dient een verzoek om schadevergoeding vanwege de vervangende hechtenis door het Parket-Generaal van het Openbaar Ministerie behandeld te worden. Eventueel kan vervolgens een civiele procedure worden gestart om de Staat te dagvaarden.

Dit zou betekenen dat weer een extra procedure nodig is. Daarom wordt in overweging gegeven een procedure als bedoeld in artikel 89 WvSv mogelijk te maken, in ieder geval in die gevallen waarin in hoger beroep wordt vrijgesproken en vervangende hechtenis ten uitvoer is gelegd. Overigens zou ook gedacht kunnen worden aan de mogelijkheid om de appelrechter in de bodemzaak de bevoegdheid te geven om in zijn beslissing een schadevergoeding toe te kennen, in ieder geval voor wat betreft de dagen dat de vervangende hechtenis ten uitvoer is gelegd.

4. Artikelsgewijs commentaar

Ad artikel 38v eerste lid sub a Wetboek van Strafrecht

Blijkens het voorgestelde artikel 38v lid 1 sub a WvSr dient er sprake te zijn van een grote vrees voor herhaling van het strafbare feit. De NVvR vraagt zich hierbij af waarom er een verschil wordt aangebracht tussen vrees (zie artikel 38v lid 1 sub b en c) en grote vrees (sub a), en zo ja of dit verschil in de praktijk uitgemaakt dient te worden door de rechter. Hierbij merkt de NVvR op dat aangesloten zou kunnen worden bij de formulering in artikel 172 Gemeentewet waarin er sprake dient te zijn van ernstige vrees. Indien wetgevingsartikelen dezelfde materie betreffen is het voor de rechtspraak namelijk overzichtelijker indien gebruik wordt gemaakt van dezelfde formuleringen.

Op basis van artikel 38v lid 1 sub a WvSr is het onduidelijk of de grote vrees voor herhaling betrekking dient te hebben op een soortgelijk feit als waarvoor de verdachte is veroordeeld. In dit kader vraagt de NVvR zich af waarom de minister van Justitie niet aangeknoopt heeft bij artikel 67a lid 2 sub 3 Wetboek van Strafvordering. Dit artikel regelt het bevelen van voorlopige hechtenis wanneer ernstig rekening moet worden gehouden met herhaling van bepaalde relatief lichte strafbare feiten. Is er door het afwijken van dit artikel bewust voor gekozen om een andere maatstaf aan te leggen, en zo ja wat houdt deze maatstaf dan in?

Ad artikel 38v tweede lid sub c Wetboek van Strafrecht

Het voorgestelde artikel 38v lid 2 sub c WvSr geeft aan dat de verdachte zich bij de daartoe aangewezen opsporingsambtenaar dient te melden. De NVvR neemt aan dat hiermee niet een specifieke, bij naam genoemde, opsporingsambtenaar wordt bedoeld, maar een bepaalde categorie, bijvoorbeeld 'de wachtcommandant van het politiebureau X'. Dit ware ten minste in de memorie van toelichting tot uitdrukking te brengen.

Ad artikel 38v derde en vierde lid Wetboek van Strafrecht

Het voorgestelde artikel 38v lid 3 WvSr stelt een maximum termijn van twee jaar aan de periode waarvoor de maatregel kan worden opgelegd. De NVvR vraagt zich hierbij af of rekening gehouden wordt, of kan worden, met de situatie waarin een veroordeelde, bijvoorbeeld vanwege een ander strafbaar feit in detentie verblijft. Blijft de maatregel dan onverkort van kracht of wordt de termijn geschorst? Het antwoord op deze vraag kan ook nog eens afhankelijk zijn van de aard van de maatregel. Het komt de NVvR voor dat hierover duidelijkheid verschaft dient te worden.

Ad artikel 38x eerste en tweede lid Wetboek van Strafrecht

In het voorgestelde artikel 38x lid 1 en 2 WvSr wordt niet bepaald of de vordering van de officier van justitie schriftelijk dient te geschieden. Gezien het korte tijdsbestek waarbinnen de rechter-commissaris na aanhouding dient te beslissen, zou het mogelijk zijn om de aanhouding van de veroordeelde en de vordering tot tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis te combineren. De NVvR stelt voor om hieraan te voldoen door middel van het invullen van een standaardformulier dat aan de lokale politie en de rechter-commissaris verstuurd kan worden. Indien bij dringende noodzaak het bevel tot aanhouding van de veroordeelde mondeling gegeven wordt, kan de officier van justitie achteraf onverwijld het bevel op schrift indienen.

Ad artikel 38x derde lid Wetboek van Strafrecht

Het voorgestelde artikel 38x lid 3 WvSr geeft een termijn van 72 uur aan de rechter-commissaris om over de tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis te beslissen. De NVvR vraagt zich af op welke wijze de minister tot deze termijn gekomen is. Sluit de minister hier wellicht aan bij de regeling van de tenuitvoerlegging voorzien in het wetsvoorstel herziening voorwaardelijke veroordeling? Bij vorderingen tot opheffing van de schorsing van de voorlopige hechtenis wordt echter door de rechter-commissaris binnen 48 uur beslist. Gezien voorgesteld artikel 38w lid 2 Wetboek van Strafrecht, waarbij de vervangende hechtenis ten minste drie dagen bedraagt, is het opmerkelijk dat voor een termijn van 72 uur wordt gekozen. Indien een

maatregel is opgelegd waarbij de vervangende hechtenis drie dagen bedraagt en de desbetreffende veroordeelde pas na drie dagen een beslissing van de rechter-commissaris kan verwachten, is de vervangende hechtenis al uitgezeten voordat hierover besloten is. Dit kan tot onrechtvaardige situaties leiden.

Ad artikel 38x vijfde lid Wetboek van Strafrecht

Het voorgestelde artikel 38x lid 5 WvSr kent aan de rechter-commissaris de bevoegdheid toe om de vordering van het Openbaar Ministerie toe of af te wijzen. Volgens de procedure zoals deze wordt voorgesteld kan de rechter-commissaris alleen de gehele tenuitvoerlegging bevelen, ook indien er sprake is van een zeer geringe overtreding van de maatregel. Een disproportionele straf zal een rechter niet snel opleggen, waardoor er eerder sprake zal zijn van het afwijzen van een vordering tot tenuitvoerlegging. Echter ook in een geval waarbij er sprake is van een lichte overtreding van de maatregel kan een afgewezen tenuitvoerlegging een negatief effect hebben op de geloofwaardigheid van een maatregel in een bepaalde (wijk)situatie. De NVvR stelt derhalve voor om de rechter-commissaris de bevoegdheid toe te kennen om tot een gedeeltelijke tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis te bevelen. De NVvR stelt als tekst voor: *“beveelt hij de gehele of gedeeltelijke tenuitvoerlegging van de in het vonnis bepaalde vervangende hechtenis”*.

Ad artikel 77h lid 4 Wetboek van Strafrecht

Het voorgestelde artikel 77h lid 4 WvSr breidt het bestaande artikel 77h uit, waardoor ook bij jeugdigen vervangende hechtenis kan worden opgelegd. De NVvR mist hierbij echter de onderbouwing waarom niet bij de vervangende jeugddetentie wordt aangesloten, zoals reeds in artikel 77wc WvSr is geregeld.

In de praktijk wordt bij jongeren al geregeld partieel huisarrest opgelegd als bijzondere voorwaarde bij schorsing van de voorlopige hechtenis. Deze maatregel wordt al dan niet samen met intensief (jeugd-)reclasseringstoezicht opgelegd. De NVvR vraagt zich derhalve af of er noodzaak bestaat tot een wijziging van de huidige praktijk. De NVvR nodigt de minister uit om aan te sluiten bij het bestaande stelsel van het jeugdrecht.

5. Memorie van toelichting

De inleiding van de memorie van toelichting spreekt over standaardstraffen. De NVvR merkt hierover op dat de officier van justitie in beginsel is gebonden aan de 'standaardstraffen' van de BOS-Polarislijsten van het Openbaar Ministerie. De officier wordt geacht te motiveren waarom hij afwijkt van de 'standaardstraf'. De rechter daarentegen is in het geheel niet gebonden aan BOS-Polaris en legt een sanctie op die passend is bij de aard en ernst van het feit en de persoonlijke omstandigheden van de verdachte. De NVvR acht de benaming 'standaardstraffen' daarom niet gelukkig gekozen.

Betekening verstekvonnis

In paragraaf 5.3 van de memorie van toelichting wordt ingegaan op de veroordeling bij verstek. In het huidige rechtstelsel rust op de officier van justitie in geval van een veroordeling bij verstek al de plicht om de mededeling van het vonnis zo spoedig mogelijk aan de verdachte te betekenen. Deze plicht is gebaseerd op artikel 351 Wetboek van Strafvordering. De voorgestelde maatregelen in artikel 38v WvSr zullen onder het huidige artikel 351 WvSv vallen, zodat er geen noodzaak is om artikel 366 WvSv te wijzigen.

6. Conclusie

De NVvR onderschrijft in het algemeen de noodzaak om structurele overlast voor personen en wijken zo snel mogelijk te kunnen aanpakken. Dit neemt niet weg dat de NVvR vanuit het belang van de rechtspraak en in verband met rechtsstatelijke eisen waarschuwt voor diverse aspecten die aan het wetsvoorstel verbonden zijn. Dit advies spitst zich vooral toe op het

voorgestelde onmiddellijk uitvoerbaar verklaren van een maatregel in een (nog) niet onherroepelijk geworden vonnis. Voorts dringt de NVvR erop aan, dat het wetsvoorstel wordt herbezien in het licht van de samenhang tussen dit voorstel en de reeds bestaande (of elders voorgestelde) juridische mogelijkheden om gebieds- en contactverboden op te leggen.

Het bestuur van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak,
Namens deze de Wetenschappelijke Commissie,

Voorzitter

Bijlage: redactionele opmerkingen*Artikel 38w eerste lid Wetboek van Strafrecht*

In het voorgestelde artikel 38w lid 1 WvSr wordt gesproken over vervangende hechtenis. Lid 4 van dit artikel stelt dat de toepassing van de vervangende hechtenis de verplichtingen ingevolge de maatregel niet opheft. Voor de NVvR leidt dit tot de conclusie dat de maatregel feitelijk niet vervangen wordt en er derhalve geen sprake kan zijn van vervangende hechtenis. Het betreft hier feitelijk lijfswang, dus hechtenis.

Memorie van toelichting, pagina 7

De memorie spreekt op pagina 7 onderaan (en op pagina 8) van het geven van een gedragsaanwijzing. Het betreft hier echter het opleggen van een maatregel. Het geven van een gedragsaanwijzing geschiedt namelijk door het OM. De NVvR stelt voor om dit in de memorie aan te passen.

Memorie van toelichting, pagina 8

De memorie stelt op pagina 8 onderaan (zie ook pagina 14 van de memorie) dat de rechter een vrijheidsbepurende maatregel op kan leggen naast een van de straffen uit artikel 9 WvSr. Blijkens artikel 9 lid 3 en 4 WvSr zijn combinaties van de hoofdstraffen uit artikel 9 WvSr mogelijk. De NVvR stelt voor om het in de memorie voorgestelde aan te passen met 'een of meerdere van de straffen uit artikel 9 Sr'.

Memorie van toelichting, pagina 9

Op pagina 9 (in de laatste regel van paragraaf 3.2) van de memorie van toelichting wordt gesproken over nummerregistratie. De NVvR vraagt zich af wat hiermee bedoeld wordt. Betreft dit de faciliteit van nummerherkenning van een telefoon indien gebeld of gemst wordt van of naar een telefoon?

Memorie van toelichting, pagina 11

De memorie stelt op pagina 11 dat de politie kan overgaan tot aanhouding zodra geconstateerd wordt dat een veroordeelde de voorwaarden van de opgelegde maatregel niet naleeft. Hierbij wijst de NVvR er op dat alleen de officier van justitie het bevel tot aanhouding kan geven. De politie kan dus pas nadat het bevel tot aanhouding is gegeven hiertoe overgaan.

Memorie van toelichting, pagina 11

Bovenaan pagina 11 van de memorie van toelichting staat vermeld dat de afstemming over de inzet van capaciteit kan worden uitgevoerd binnen het samenwerkingsverband van het Veiligheidshuis. De NVvR merkt hierbij op dat afstemming van de inzet en capaciteit een taak is van het (lokale) driehoeksoverleg. Dit overleg geeft de kaders voor de verdere invulling van de samenwerking in het Veiligheidshuis.